

შპს „საქართველოს ცემენტის კომპანია“

ქ.ფოთი

ნარჩენების მართვის გეგმა

2020-2022 წწ

2020

Contents

შესავალი.....	3
1. ნარჩენების მართვის გეგმის მიზნები და ამოცანები.....	4
1.1 ნარჩენების მართვის იერარქია და პრინციპები.....	5
1.2 ნარჩენების მართვის მოდელი.....	6
1.3 ძირითადი მონაცემები საწარმოს საქმიანობის შესახებ	6
1.4 საწარმოს საქმიანობის აღწერა.....	6
1.4 საწარმოს ფუნქციონირებისას წარმოქმნილი ნარჩენების აღწერა	7
2 აღწერილობითი ნაწილი.....	8
2.1 მონაცემები მოსალოდნელ ნარჩენებზე - 2020 წელი	8
2.2 მონაცემები მოსალოდნელ ნარჩენებზე - 2021 წელი	9
2.3 მონაცემები მოსალოდნელ ნარჩენებზე - 2022 წელი	10
3 დასკვნითი ნაწილი.....	12
3.1 ნარჩენების პრევენციისა და აღდგენისათვის გათვალისწინებული ღონისძიებები.....	12
3.2 პასუხისმგებლობათა განაწილება გეგმის მოთხოვნების შესრულებაზე.....	12
3.3.წარმოქმნილი ნარჩენის შეგროვების მეთოდები.....	13
3.4 ნარჩენების კლასიფიკაცია და ინვენტარიზაცია:.....	14
3.5 ნარჩენების გადაცემა:.....	16
3.6 ნარჩენების გადაცემა:	16
3.7 ნარჩენების ტრანსპორტირება.....	17
დასკვნა	23

შესავალი

შპს „საქართველოს ცემენტის კომპანია“ ნარჩენების მართვის გეგმა შემუშავებულია ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების გათვალისწინებით.

წინამდებარე ნარჩენების მართვის გეგმა წარმოადგენს შპს „საქართველოს ცემენტის კომპანიის“ საქმიანობის პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის გეგმას. გეგმა წარმოადგენს ცოცხალ დოკუმენტს და შესაძლებელია საჭიროების მიხედვით მისი კორექტირება.

მართვის გეგმა მოიცავს საწარმოს ფუნქციონირების პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების ინდენტიფიკაციის, კლასიფიკაციის, შეგროვების, მოპყრობის, გადაცემის, ტრანსპორტირების და ნარჩენების მართვის ჯაჭვში მონაწილე პირების უფლება-მოვალეობებს გარემოსდაცვითი ნორმებისა და წესების მოთხოვნების დაცვით.

ნარჩენების მართვის პროცესის ძირითადი ამოცანებია:

- წარმოქმნილი ნარჩენების იდენტიფიკაციის უზრუნველყოფა (კერძოდ, სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრა და კლასიფიკაცია)
- ნარჩენების ნუსხით განსაზღვრული კომპანიის საქმიანობისას წარმოქმნილი ნარჩენების სახეობების, შემადგენლობის, რაოდენობის განსაზღვრა;
- ნარჩენების პრევენციისა და აღდგენისთვის განსახორციელებელი ღონისძიებების განსაზღვრა განსაკუთრებით – სახიფათო ნარჩენების შემთხვევაში;
- წარმოქმნილი ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების უზრუნველყოფა, რომლის დროსაც გამოირიცხული უნდა იქნას ნარჩენების გაფანტვა, დაკარგვა, ავარიული სიტუაციების შექმნა;
- ნარჩენების დროებითი შენახვის მეთოდებსა და პირობების განსაზღვრა;
- ნარჩენების ტრანსპორტირების პირობების უზრუნველყოფა, მათი დროებითი განთავსებისათვის საჭირო პირობების დაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებების განსაზღვრა, რათა გამოირიცხოს ნარჩენების მავნე ზემოქმედება გარემოზე და ადამიანთა ჯანმრთელობაზე;
- ნარჩენების გაუვნებელყოფის, გადამუშავების ან უტილიზაციის დროს გარემოს და ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი მეთოდების გამოყენების უზრუნველყოფა;
- ნარჩენების რაოდენობის შემცირება;
- ნარჩენების მეორადი გამოყენება;
- ნარჩენების მართვაზე პერსონალის პასუხისმგებლობის განსაზღვრა;
- ნარჩენებთან უსაფრთხო მოპყრობის განსაზღვრა;
- საწარმოო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების აღრიცხვის უზრუნველყოფა;
- ნარჩენებზე კონტროლის მეთოდების განსაზღვრა.

დოკუმენტში მოცემული მითითებების შესრულება სავალდებულოა ობიექტის ყველა სტრუქტურული ერთეულის ხელმძღვანელის და რიგითი მუშაკისათვის.

1. ნარჩენების მართვის გეგმის მიზნები და ამოცანები

ნარჩენების მართვის გეგმის მიზანია უზრუნველყოს საწარმოში წარმოქმნილი სახიფათო და არა სახიფათო ნარჩენების განკარგვა საქართველოში მოქმედი კანონმდებლობით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად, რის შედეგადაც უნდა გამოირიცხოს ან მინიმუმამდე იქნას დაყვანილი გარემოს(ნიადაგის, წყლის ობიექტების, ატმოსფერული ჰაერის) ნარჩენებით დაბინძურება.

წინამდებარე ნარჩენების მართვის გეგმა წარმოადგენს საკმაოდ დეტალურად დამუშავებულ, თუმცა მაინც ჩარჩო დოკუმენტს. წინამდებარე ნარჩენების მართვის გეგმა ადგენს საწარმოს ფუნქციონირების პროცესში წარმოქმნილი საწარმოო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, განთავსების, გაუვნებელყოფის და უტილიზაციის წესებს, გარემოსდაცვითი, სანიტარული-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური ნორმებისა და წესების მოთხოვნების დაცვით.

ნარჩენების მართვის პროცესისი ძირითადი ამოცანებია:

- ნარჩენების იდენტიფიკაციის უზრუნველყოფა, მათი სახეების მიხედვით;
- ნარჩენების სეპარირებული შეგროვების უზრუნველყოფა, მათი დროებითი განთავსებისათვის საჭირო პირობების დაცვა, რათა გამოირიცხოს ნარჩენების მავნე ზემოქმედება გარემოზე და ადამიანთა ჯანმრთელობაზე;
- ნარჩენების ტრანსპორტირების პირობების უზრუნველყოფა, რომლის დროსაც გამორიცხული უნდა იქნას ნარჩენების გაფანტვა, დაკარგვა, ავარიული სიტუაციების შექმნა, გარემოსა და ადამიანთა ჯანმრთელობისათვის ზიანის მიყენება;
- გაუვნებლობის, გადამუშავების ან უტილიზაციის დროს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობისათვის უვნებელი მეთოდების გამოყენება;
- ნარჩენების რაოდენობის შემცირება;
- ნარჩენების მეორადი გამოყენება;
- ნარჩენების მართვაზე პერსონალის პასუხისმგებლობის განსაზღვრა;
- საწარმოო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების აღრიცხვის უზრუნველყოფა;
- წინამდებარე გეგმა მოიცავს საწარმოს საქმიანობის ყველა სახეს, რომლის დროსაც წარმოიქმნება ნარჩენები, როგორც ნორმალურ საექსპლოატაციო პირობებში ასევე ავარიული სიტუაციის დროს.

გეგმაში მოცემული პირობებისა და ვალდებულებების შესრულება სავალდებულოა საქმიანობის განმახორციელებელი საწარმოს შპს „საქართველოს ცემენტის კომპანიის“ ყველა ერთეულის და კონტრაქტორისათვის.

1.1 ნარჩენების მართვის იერარქია და პრინციპები

საქართველოში ნარჩენების მართვის პოლიტიკა და ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობა ეფუძნება ნარჩენების მართვის შემდეგ იერარქიას:

- პრევენცია
- ხელახალი გამოყენებისათვის მომზადება;
- რეციკლირება;
- სხვა სახის აღდგენა, მათ შორის ენერჯის აღდგენა;
- განთავსება.

ნარჩენების მართვის იერარქიასთან მიმართებით კონკრეტული ვალდებულებების განსაზღვრისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული:

- ეკოლოგიური სარგებელი;
- შესაბამისი საუკეთესო ხელმისაწვდომი ტექნიკის გამოყენებით ტექნიკური განხორციელებადობა;
- ეკონომიკური მიზანშეწონილობა.

ნარჩენების მართვა უნდა განხორციელდეს გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შექმნის გარეშე, კერძოდ ისე, რომ ნარჩენების მართვამ საფრთხე არ შეუქმნას წყალს, ჰაერს, ნიადაგს, ფლორას და ფაუნას; არ გამოიწვიოს ზიანი ხმაურითა და სუნით; არ მოახდინოს უარყოფითი გავლენა ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე, განსაკუთრებით-დაცულ ტერიტორიაზე და კულტურულ მემკვიდრეობაზე.

ნარჩენების მართვა უნდა განხორციელდეს შემდეგი პრინციპების გათვალისწინებით:

- „უსაფრთხოების წინასწარი ზომების მიღების პრინციპი“-მიღებული უნდა იქნას ზომები გარემოსათვის ნარჩენებით გამოწვეული საფრთხის თავიდან ასაცილებლად, მაშინაც კი თუ არსებობს მეცნიერულად დადასტურებული მონაცემები.
- პრინციპი „დამაბინძურებელი იხდის“- ნარჩენების წარმომქმნელი ან ნარჩენის მფლობელი ვალდებულია გაიღოს ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ხარჯები;
- „სიახლოვის პრინციპი“- ნარჩენები უნდა დამუშავდეს ყველაზე ახლოს მდებარე ნარჩენების დამუშავების ობიექტზე, გარემოსდაცვითი და ეკონომიკური ეფექტიანობის გათვალისწინებით;
- „თვითუზრუნველყოფის პრინციპი“ უნდა ჩამოყალიბდეს და ფუნქციონირებდეს მუნიციპალური ნარჩენების განთავსებისა და აღდგენის ობიექტების ინტეგრირებული და ადეკვატური ქსელი

1.2 ნარჩენების მართვის მოდელი

ნარჩენების მართვაში გამოიყენება ნარჩენების მართვის იერარქიის მოდელი. იერარქიის მოდელი ნარჩენების მართვაში, რომელიც გულისხმობს ნარჩენების მართვისას სხვადასხვა სახის საქმიანობის პრიორიტეტიზაციას ოპტიმალობის თვალსაზრისით.

როგორც ზოგადი წესი, აღიარებულია, რომ საუკეთესო ვარიანტი ყოველთვის ნარჩენების წარმოქმნის თავიდან აცილებაა, რასაც მოსდევს რაოდენობისა და საფრთხის მინიმიზაცია. ნარჩენების ხელმეორედ გამოყენება, გადამუშავება და ნარჩენებისგან ენერჯის აღდგენას ჯობია, ხოლო ნარჩენების ნაგავსაყრელზე განთავსება უკანასკნელი გამოსავალია.

1.3 ძირითადი მონაცემები საწარმოს საქმიანობის შესახებ

ძირითადი მონაცემები შპს „საქართველოს ცემენტის კომპანიის“ საქმიანობის შესახებ წარმოდგენილი ცხრილ 1.1-ში.

ძირითადი მონაცემები საწარმოს საქმიანობის შესახებ.

ცხრილი 1.1

ობიექტის დასახელება	შპს „საქართველოს ცემენტის კომპანია“
ობიექტის მისამართი(იურდიული):	ქ. თბილისი ალ.ყაზბეგის გამზ.#34, ნაკვ.37
ფაქტობრივი:	ქ. ფოთი კოკაიას ხეივანი 2
რეგისტრაციის თარიღი:	31.08.2012წ
რეგისტრაციის ნომერი	
საიდენტიფიკაციო კოდი	404956286
კომპანიის დირექტორი:	
გვარი, სახელი	თევდორე ფარცვანია
ტელეფონი:	599-888 298
ელ-ფოსტა:	Teodor.partsvania@gcco.ge
გარემოს დაცვითი მმართველი:	
გვარი, სახელი	დავით მებონია
ტელეფონი:	591549873
ელ-ფოსტა:	d.mebonia@gcco.ge
ეკონომიკური საქმიანობის სახე	ცემენტის წარმოება

1.4 საწარმოს საქმიანობის აღწერა

საწარმო მდებარეობს ქ. ფოთში, ნედლეულის მიღება, გადამუშავება-წარმოება, მზა პროდუქციის დაფასოება/დასაწყობება და სადისტრიბუციო კომპანიისთვის გადაცემა. საწარმო მუშაობს კვირაში 7 დღე სამ ცვლაში. სამუშაო გრაფიკი განისაზღვრება საწარმოს გეგმის მიხედვით. პროდუქციის წარმოებისას საწარმოში გამოიყენება სხვადასხვა ტიპის მანქანა-

დანადგარები(საფქვაკვი წისქვილი, შემრევი, მზა პროდუქტის შესაფუთი დანადგარი, საშრობ-სამტვრევი დანადგარი, რომელთა მუშაობის შედეგად წარმოიქმნება სხვა და სხვა სახის ნარჩენები.

1.4 საწარმოს ფუნქციონირებისას წარმოქმნილი ნარჩენების აღწერა

საწარმოს ფუნქციონირებისას მოსალოდნელია შემდეგი სახის ნარჩენების წარმოქმნა:

- სახიფათო ნარჩენები
- არასახიფათო ნარჩენები(საყოფაცხოვრებო ნარჩენები)

სახიფათო ნარჩენები

საწარმოს ფუნქციონირებისას მოსალოდნელია:

- წარმოიქმნას დანადგარების ზეთის შეცვლისას ნამუშევარი ზეთები;
- ზეთის ფილტრები;
- ნავთობპროდუქტების დაბინძურებული საწმენდი მასალები, ხელთათმანები, ჩვრები;
- ვადაგასული და მწყობრიდან გამოსული აკუმულატორები
- პრინტერის ტონერი, ლაზერული კარტრიჯები;

საყოფაცხოვრებო ნარჩენები

საყოფაცხოვრებო სათავსოების და საკვების ნარჩენები, ქაღალდის და მუყაოს ნარჩენები, პოლიეთილენის პარკების ნარჩენები, მინის, პლასტმასის და სხვა ნარჩენები, ტერიტორიის ნახვეტი, ჩამოცვენილი ფოთლები განთავსდება ტერიტორიაზე დადგმულ საოფაცხოვრებო ნარჩენების კონტეინერებში და პერიოდულად იქნება გატანილი მუნიციპალური დასუფთავების სამსახურის მიერ. (გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე)

2 აღწერილობითი ნაწილი.

2.1 მონაცემები მოსალოდნელ ნარჩენებზე - 2020 წელი

ნარჩენის კოდი	ნარჩენის დასახელება	სახიფათო (დიახ/არა)	ფიზიკური მდგომარეობა	მიახლოებითი რაოდენობა	სახიფათო-ობის განმსაზღვრელი მარკენგები	კომპანია, გადაცემა შემდგომი მიზნით	რომელსაც ნარჩენი მართვის	ნარჩენის დამუშავებისათვის გამოყენებული მეთოდები
08 03 17*	პრინტერის ტონერი/მელანის ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს	დიახ	მყარი	1-5ც	H15	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა N136, 11.17 2008		D10
13 02 05*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის მინერალური არაქლორირებული ზეთები და არაქლორირებული ზეთოვანი ლუბრიკანტები	დიახ	თხევადი	5000კგ	H3-A	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა N136, 11.17 2008; შპს „მედიკალ ტექნოლოგი“; ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №4; 11.01.2017		R9
15 02 02*	აბსორბენტები, ფილტრის მასალები (ზეთის ფილტრების ჩათვლით, რომელიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში), საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანსაცმელი, რომელიც დაბინ-მურებულია სახიფათო ნივთიერებებით	დიახ	მყარი	1500კგ	H6(H3)	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა N136, 11.17 2008 შპს „მედიკალ ტექნოლოგი“; ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №74; 29.12.2015		D10
16 01 17	შავი ლითონი	არა	მყარი	100 კგ	-	შპს „ქუთაისის ავტომექანიკური ქარხანა“ ეკ.ექსპერტიზის		R4

						დასკვნა N7, 27.07.2009 (გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება- ბრძანებაN2-430, 20.05.2019)	
20 03 01	შერეული მუნიციპალური ნარჩენები	არა	მყარი	1-5 ტ	-	ფოთის მუნიციპალური ნარჩენების ნაგავსაყრელი	D1

2.2 მონაცემები მოსალოდნელ ნარჩენებზე - 2021 წელი

ნარჩენის ს კოდი	ნარჩენის დასახელება	სახიფათო (დიახ/არა)	ფიზიკური მდგომარეობა	მიახლოებითი რაოდენობა	სახიფათო- ობის განმსა- ზღვრელი მა- ჩვენებელი	კომპანია, გადაცემა შემდგომი მიზნით	რომელსაც ნარჩენი მართვის	ნარჩენის დამუშავებისათვის გამოყენებული მეთოდები
08 03 17*	პრინტერის ტონერი/ მელანის ნარჩენები, რომ- ლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს	დიახ	მყარი	1-5ც	H15	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედე- ბის ნებართვა N136, 11.17 2008		D10
13 02 05*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის მინე- რალური არაქლორირებული ზეთები და არაქლო- რირებული ზეთოვანი ლუმბრიკანტები	დიახ	თხევადი	5000კგ	H3-A	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედე- ბის ნებართვა N136, 11.17 2008; შპს „მედიკალ ტექნოლოგი“; ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა N#4; 11.01.2017		R9
15 02 02*	აბსორბენტები, ფილტრის მასალები (ზეთის ფილტრების ჩათვლით, რომელიც არ არის განხილული სხვა	დიახ	მყარი	1500კგ	H6(H3)	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედე- ბის ნებართვა N136, 11.17 2008		D10

	კატეგორიაში), საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანსაცმის, რომელიც დაბინ-ძურებულია სახიფათო ნივთიერებებით					შპს „მედიკალ ტექნოლოგი“; ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №74; 29.12.2015	
16 01 17	შავი ლითონი	არა	მყარი	100 კგ	-	შპს „ქუთაისის ავტომექანიკური ქარხანა“ ეკ.ექსპერტიზის დასკვნა N7, 27.07.2009 (გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება-ბრძანებაN2-430, 20.05.2019)	R4
20 03 01	შერეული მუნიციპალური ნარჩენები	არა	მყარი	1-5 ტ	-	ფოთის მუნიციპალური ნარჩენების ნაგავსაყრელი	D1

2.3 მონაცემები მოსალოდნელ ნარჩენებზე - 2022 წელი

ნარჩენის კოდი	ნარჩენის დასახელება	სახიფათო (დიახ/არა)	ფიზიკური მდგომარეობა	მიხსნის რაოდენობა	სახიფათო-ობის განმსაზღვრელი მაჩვენებელი	კომპანია, რომელსაც გადაეცემა შემდგომი მიზნით	რომელსაც ნარჩენი მართვის	ნარჩენის დამუშავებისათვის გამოყენებული მეთოდები
08 03 17*	პრინტერის ტონერი/მელანის ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს	დიახ	მყარი	1-5ც	H15	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა N136, 11.17 2008		D10
13 02 05*	ძრავისა და კბილანური გადაცემის კოლოფის მინერალური არაქლორირებული ზეთები და არაქლორირებული ზეთოვანი ლუბრიკანტები	დიახ	თხევადი	5000კგ	H3-A	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა N136, 11.17 2008; შპს „მედიკალ ტექნოლოგი“;		R9

						ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №4; 11.01.2017	
15 02 02*	აბსორბენტები, ფილტრის მასალები (ზეთის ფილტრების ჩათვლით, რომელიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში), საწმენდი ნაჭ- რები და დამცავი ტანსაცმელი, რომელიც დაბინ-ძურებულია სახიფა-თო ნივთიერებებით	დიახ	მყარი	1500კგ	H6(H3)	შპს „სანიტარი“ გარემოზე ზემოქმედე- ბის ნებართვა N136, 11.17 2008 შპს „მედიკალ ტექნოლოგი“; ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №74; 29.12.2015	D10
16 01 17	შავი ლითონი	არა	მყარი	100 კგ	-	შპს „ქუთაისის ავტომექანიკური ქარხანა“ ეკ.ექსპერტიზის დასკვნა N7, 27.07.2009 (გარემოსდაცვითი გადაწვეტილება- ბრძანებაN2-430, 20.05.2019)	R4
20 03 01	შერეული მუნიციპალური ნარჩენები	არა	მყარი	1-5 ტ	-	ფოთის მუნიციპალური ნარჩენების ნაგავსაყრელი	D1

3 დასკვნითი ნაწილი

3.1 ნარჩენების პრევენციისა და აღდგენისათვის გათვალისწინებული ღონისძიებები

საწარმოს საქმიანობის პროცესში გათვალისწინებული იქნება ნარჩენების პრევენციის და აღდგენის შემდეგი სახის ღონისძიებები:

- ნებისმიერი სახის მასალა, ნივთები ან ნივთიერება ობიექტის ტერიტორიაზე შემოტანილი იქნება იმ რაოდენობით, რაც საჭიროა ტექნოლოგიური პროცესის სრულყოფილად წარმართვისათვის.

- ტექნოლოგიური პროცესისათვის საჭირო ნივთების და ნივთიერებების შესყიდვისას უპირატესობა მიენიჭება გარემოსთვის უსაფრთხო და ხარისხიან პროდუქციას;

- უპირატესობა მიენიჭება ხელმეორედ გამოყენებად ან გადამუშავებად, ბიოლოგიურად დეგრადირებად ან გარემოსათვის უვნებლად დაშლად ნივთიერებებს, მასალებს და ქიმიურ ნაერთებს

- დანერგილია ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება მათი სახეობის და საშიშროების ტიპის მიხედვით: საწარმოს ტერიტორიაზე(ნარჩენების წარმოქმნის მოსალოდნელ უბანზე) დგას კონტეინერები, შესაბამისი წარწერებით)

- ლაზერული პრინტერების ნამუშევარი კარტრიჯები განთავსდება კარგად შეკრულ პოლიეთილენის პარკებში, დასაწყობდება ნარჩენების საწყობში.

- ფერადი და შავი ლითონების ჯართი დაგროვდება ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე სპეციალურად გამოყოფილ მოედანზე; გარკვეული რაოდენობის შეგროვების შემდგომ გადაეცემა ჯართის შემგროვებელ პუნქტს

აიკრძალება:

- მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისათვის განკუთვნილ კონტეინერებში სახიფათო ნარჩენების მოთავსება;

- თხევადი სახიფათო ნარჩენების შეგროვება და დასაწყობება ღია, ატმოსფერული ნალექებისგან დაუცველ ტერიტორიაზე;

- რეზინის ან სხვა ნარჩენების დაწვა;

- ზეთების, საპოხი მასალების, ელექტროლიტის გადაღვრა ან კანალიზაციის სისტემებში ჩაშვება;

- აკუმულატორებზე, კარტრიჯებზე მექანიკური ზემოქმედება.

3.2 პასუხისმგებლობათა განაწილება გეგმის მოთხოვნების შესრულებაზე

დირექტორის პასუხისმგებლობა :

- ნარჩენების მართვის გეგმის დამტკიცება;

- ნარჩენების მართვისათვის საჭირო მოწყობილობით, რესურსით და ინვენტარით უზრუნველყოფა;

- ობიექტის საქმიანობის პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის პროცესში საქართველოს გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის მოთხოვნების დაცვის შესრულების კონტროლი.

- ობიექტის საქმიანობის პროცესში წარმოქმნილი ნარჩენების მართვის პროცესში მონაწილე პირების საქმიანობის კონტროლი.

ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი პირის პასუხისმგებლობა:

- ნარჩენების მართვის პროცესის ორგანიზება;
- კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის მომზადება და განახლება;
- ნარჩენების მართვის სფეროში საქართველოს კანონმდებლობის მოთხოვნების შესრულებაზე შიდა კონტროლის განხორციელება;

- მოიჯარე ქვეკონტრაქტორი ორგანიზაციის მიერ ნარჩენების გატანის, განთავსებისა ან/და აღდგენის პროცესებზე დაკვირვება;

- ნარჩენების საშიშროების განსაზღვრა;
- საინვენტარიზაციო უწყისის შედგენა;
- ნარჩენების მართვის პროცესის მონიტორინგი და კონტროლი, შედეგების გაფორმება;

გატანილი ნარჩენების რეგისტრაცია;

- ნარჩენების გატანის თაობაზე მოთხოვნის დამოწმება;
- ნარჩენების უსაფრთხო მართვის წესების ცოდნა და დაცვა ნარჩენების მართვაში მონაწილე პერსონალის მიერ;

- ნარჩენების უსაფრთხო მართვისათვის საჭირო საშუალებებით პერსონალის მომარაგება;
- ნარჩენების შეგროვების და შენახვის პირობების შესახებ ინფორმაციის მომზადება;
- მომსახურე პერსონალთან ტრენინგების ჩატარება(ნარჩენების მართვის საკითხებზე);
- ნარჩენების შეგროვების, შენახვის და განთავსების შესრულება;
- ნარჩენების გატანის თაობაზე შესაბამისი მოთხოვნის გაკეთება.

3.3.წარმოქმნილი ნარჩენის შეგროვების მეთოდები

ნარჩენების შეგროვების მეთოდი. საწარმოში ნარჩენების შეგროვება მოხდება კონტეინერული სისტემის გამოყენებით. უზრუნველყოფილი იქნება სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების შეგროვება ცალ-ცალკე კატეგორიების მიხედვით, შემდგომში მათი სპეციფიკური დამუშავების გაიოლების მიზნით.

განსაკუთრებული ყურადღება მიექცევა - სახიფათო ნარჩენების სხვა ნარჩენებისგან განცალკევებას. მოხდება ნარჩენების კლასიფიკაცია, ინვენტარიზაცია, იარლიყების დამაგრება. ნარჩენების სეპარაცია და კონტეინერებში განთავსება.

- სპეციალური კონტეინერები განლგებულ იქნება ნარჩენების წარმოქმნის უბანთან ახლოს.

- ობიექტზე დაიდგმება სპეციალური ურნები, სადაც შესაძლებელი გახდება ნარჩენების სეპარაცია;

- სანამ მოხდება ნარჩენების დამუშავების, განთავსების ან/და აღდგენის ადგილზე გატანა ნარჩენები შეინახება ისე, რომ გამოირიცხოს: შემთხვევითი გაჟონვა ან დაღვრა, მიწის ან მიწისქვეშა წყლების დაბინძურება, კონტეინერების გატეხვა შემთხვევითი შეჯახების შედეგად, ჰაერთან კონტაქტი მეორადი შეფუთვის და/ან თავსახურების გამოყენებით; კონტეინერების კოროზია ან ცვეთა, როგორც გარემოს, ისე თვითონ ნარჩენების მიერ, საამისოდ შეირჩევა კონკრეტული ნარჩენების მიმართ გამძლე კონტეინერები;

- სახიფათო ნარჩენები განთავსდება სახიფათო ნარჩენების საწყობში, სადაც გამოირიცხება ნარჩენებთან უცხო პირების კონტაქტი(ქურდობა; ცხოველებთან კონტაქტი.)

- ნარჩენების კონტეინერები შესამაბისი იქნება შესანახი ნარჩენების ზომისა, ფორმისა, შემადგენლობისა და ხიფათის შემცველობისა. გამოყენებული იქნება მხოლოდ კარგ მდგომარეობაში მყოფი კონტეინერები, რომელთაც თავსახურები დაეხურებათ. გათვალისწინებული იქნება კონტეინერის შიგ განსათავსებელი ნარჩენის შესაბამისობა, რომ არ მოხდეს ნარჩენისა და კონტეინერის ერთმანეთთან რეაგირება ან მოხდეს ნარჩენის გამოჟონვა.

- ყველა სახის სახიფათო ნარჩენი მკაცრად იქნება სეპარირებული დანარჩენი ნარჩენებისაგან. ერთ კონტეინერში განთავსდება მხოლოდ ერთი სახის სახიფათო ნარჩენები. მყარი და თხევადი ნარჩენები ერთმენთს არ შეერევა

3.4 ნარჩენების კლასიფიკაცია და ინვენტარიზაცია:

ნარჩენების კლასიფიკაცია და ინვენტარიზაცია გაკეთებულია „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს #426 დადგენილების მიხედვით“.

ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი პირის მიერ შედგენილია ნარჩენების პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი, სადაც მითითებულია :

- წარმოქმნილი ნარჩენის კოდი;
- ნარჩენის დასახელება(საქ. მთავრობის დაგენილება N426-ის, მე-2 დანართის შესაბამისად),

- აღდგენა/განთავსების ოპერაციებისა და ნარჩენის სახიფათო თვისებების განმსაზღვრელი კოდი, ნარჩენების კოდექსის დანართების შესაბ

ნარჩენების პირველადი ინვენტარიზაციის დოკუმენტი წარდგენილია გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში.

ნარჩენების კლასიფიკაციის შემდეგ, განისაზღვრა ნარჩენებში საფრთხის შემცველობა, ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი პირის მიერ შეადგენილია ნარჩენების საინვეტარიზაციო ჟურნალი. დადგენილია თუ რა სახის დამუშავებას საჭიროებს (თუ საჭიროებს) ესა თუ ის ნარჩენი;

- როგორი მოპყრობა ესაჭიროება მოცემულ ნარჩენებს (მაგალითად, პირადი დაცვის საშუალებების და სხვა ამგვარის საჭიროება);
- როგორ უნდა იქნეს შენახული მოცემული ნარჩენები (თუ ამგვარი საჭიროა);
- საბოლოო დამუშავების/განადგურების წესი.

იარლიყების დამაგრება: ნარჩენების მართვაზე პასუხისმგებელი პირის მიერ მოხდება კონტეინერების მარკირება, რათა გასაგები გახდეს, თუ რა სახის ნარჩენის ჩაყრა შეიძლება ამა თუ იმ კონტეინერში. ადგილზე ყველა სახის კონტეინერებზე (ტოლკები, გორგოლაჭებიანი ყუთები, კასრები და ა.შ.) დამაგრებული იქნება შესაბამისი იარლიყები, რათა გასაგები გახდეს, თუ რა სახის ნარჩენების ჩაყრა შეიძლება ამა თუ იმ კონტეინერში.

ნარჩენების უსაფრთხო მართვისათვის, მომუშავე პერსონალის შესაბამისი სწავლების ღონისძიებები: ყველა თანამშრომელი, რომელსაც შეხება ნარჩენებთან გაივლის სპეციალურ მომზადებას (ტრეინინგს) შემდეგ სფეროებში:

- სათანადო სეგრეგაციის წესები და პროცედურა;
- ნარჩენებთან მოპყრობა (პირადი დაცვის საშუალებებით სარგებლობა), მათ შორის ნარჩენების შეგროვება ოფისში;
- ნარჩენების დამუშავება;
- ნარჩენების შენახვა;
- მზრუნველობის ვალდებულების სისტემა და დოკუმენტაციის სწორედ გაფორმების წესი.

3.4 ნარჩენების განთავსება:

სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსებისათვის საწარმოს ტერიტორიაზე მოეწყობა სპეციალური სათავსო (დროებითი საწყობები), რომელსაც ექნება სათანადო აღნიშვნა და დაცული იქნება ატმოსფერული ნალექების ზემოქმედებისა და უცხო პირების ხელყოფისაგან.

ნარჩენების განთავსებისათვის მოეწყობა თაროები და სტელაჟები. ნარჩენების განთავსება მოხდება სპეციალური მარკირებით. დროებითი განთავსების საწყობიდან ნარჩენების გატანა მოხდება დაგროვების შესაბამისად, საქმიანობაზე სათანადო ნებართვის მქონე კონტრაქტორების საშუალებით.

3.5 ნარჩენების გადაცემა:

არასახიფათო და სახიფათო ნარჩენების გადაცემა მოხდება მხოლოდ იმ პირებზე, რომელთაც გააჩნიათ ნარჩენების აღდგენაზე ან განთავსებაზე გარემოზე ზემოქმედების ნებართვა ან/და რეგისტრაცია. კერძოდ, კომპანიას გაფორმებული აქვს ხელშეკრულება შპს „სანიტართან“ (გარდა მუნიციპალური ნარჩენებისა), რომელიც მოახდენს საწარმოს ექსპლოატაციისას წარმოქმნილი ნარჩენების გატანას, ტრანსპორტირებას და უზრუნველყოფს ამ ნარჩენების კანონმდებლობის შესაბამისად შემდგომ მართვას.

მუნიციპალური ნარჩენების გატანას განახორციელებს მუნიციპალიტეტის დასუფთავების სამსახური. წარმოქმნილი ნარჩენები აღდგენის ან განთავსების მიზნით გადაეცემა გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მქონე პირებს.

ნარჩენების ტრანსპორტირება.

კომპანია ნარჩენების ტრანსპორტირებას მოახდენს საქ. მთავრობის დადგენილება N143 „ნარჩენების ტრანსპორტირების წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ შესაბამისად. კერძოდ

- ნარჩენების ტრანსპორტირება განხორციელდება კომპანიასა და ნარჩენების გადამზიდველს შორის წერილობითი ხელშეკრულების საფუძველზე.

3.6 ნარჩენების გადაცემა:

წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენები დროებით (1 წლამდე და 2 ტონამდე ოდენობით) დასაწყობდება საწარმოს ტერიტორიაზე შესაბამისი ნორმებით მოწყობილ სათავსოში (საწყობში). სახიფათო ნარჩენები აღდგენის ან განთავსების მიზნით გადაეცემა შპს „სანიტარს“

ნარჩენების გადაცემა სათანადო წესით გაფორმდება „ნარჩენების გადაცემის ფორმით“ (აღნიშნული ფორმა შეივსება არასახიფათო ნარჩენების გატანის შემთხვევაშიც, თუ მის გატანას არ ახორციელებს მუნიციპალიტეტის/მერიის დასუფთავების სამსახური). ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში უნდა შეივსება შემდეგი ინფორმაცია:

- გადაცემის თარიღი და დრო;
- ნარჩენების აღწერა, რაოდენობის მითითებით;
- ინფორმაცია ნარჩენების მწარმოებლის შესახებ;
- ინფორმაცია ნარჩენების გადამზიდის შესახებ;
- ინფორმაცია მიმღები პირების შესახებ;
- მწარმოებლის, გადამზიდის და მიმღების წარმომადგენლების ხელმოწერა.

ნარჩენების გადაცემის შევსებული ფორმა თან დაერთვება სატრანსპორტო ზედდებულს ნარჩენების წარმოქმნის ობიექტიდან დამუშავების, განთავსების ან აღდგენის ადგილამდე. თითოეულ ნარჩენების გადაცემის ფორმაში მითითებულ უნდა იქნება: ნარჩენების სრული

აღწერა, შემადგენლობა, წარმოების პროცესი, შეფუთვის სახე, გადაცემული ნარჩენების საერთო რაოდენობა და სხვა საჭირო ინფორმაცია.

ნარჩენების გადაცემის ფორმა: ნარჩენების გადაცემის ფორმა სამ ეგზემპლარად შეივსება. ნარჩენების გადაცემის ფორმას ხელს მოაწერენ ამისათვის უფლებამოსილი პირები და ქვეკონტრაქტორი, რომელიც ნარჩენების გატანას აწარმოებს; ზედა ეგზემპლარი (პირველი ეგზემპლარი) ობიექტზე რჩება და არქივში ინახება; ქვედა ორი ეგზემპლარს თან წაიღებს გადამზიდავი ნარჩენებს დამუშავების, განთავსების ან აღდგენის ადგილამდე სადაც გადამზიდავი ხელი მოაწერინოს შესაბამის პასუხისმგებელ პირს. (იქვე მითითებული იქნება, რომ ნარჩენები მიღებულ იქნა დანიშნულების ადგილზე); ამის შემდეგ მეორე ეგზემპლარი დარჩება დამუშავების ან განადგურების ობიექტზე, ხოლო მესამე ეგზემპლარს დაიტოვებს გადამზიდავი, რომელსაც იგი დაუყოვნებლივ გადასცემს ნარჩენების წარმომქმნელს (ან ნარჩენების გატანის მომდევნო ვადის დადგომისას) გადასცემს ნარჩენის წარმომქმნელს; რის შემდეგაც მესამე ეგზემპლარი დარჩება ნარჩენების წარმოშობის ადგილას და შეინახება პირველ ეგზემპლართან ერთად.

ნარჩენების გადაცემის შევსებული ფორმები შეინახება კონტრაქტის მოქმედების მთელი პერიოდის განმავლობაში. პასუხისმგებელი პირი ვალდებულია არ გასცეს ნარჩენები და ხელი არ მოაწეროს ნარჩენების გადაცემის ფორმას, თუ გააჩნია საფუძველი იფიქროს, რომ ნარჩენებმა სათანადო წესით არ მიაღწია დანიშნულების ადგილამდე.

საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გატანას განახორციელებს მუნიციპალიტეტის დასუფთავების სამსახური. წარმომქმნილი ნარჩენები აღდგენის ან განთავსების მიზნით გადაეცემა გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მქონე პირებს.

ნარჩენების მართვის ოპტიმალურად დაგეგმვის მიზნით მიმდინარეობს სათანადო ნებართვის მქონე ორგანიზაციების მოძიება. საბოლოოდ შეირჩევა ის კომპანიები რომლებთანაც ხელშეკრულების გაფორმება ოპტიმალური ეკოლოგიური და ეკონომიკური ეფექტის მომცემი იქნება.

3.7 ნარჩენების ტრანსპორტირება.

კომპანია ნარჩენების ტრანსპორტირებას მოახდენს საქ. მთავრობის დადგენილება N143 „ნარჩენების ტრანსპორტირების წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ შესაბამისად. კერძოდ

1) ნარჩენების ტრანსპორტირება განხორციელდება კომპანიასა და ნარჩენების გადამზიდაველს შორის წერილობითი ხელშეკრულების საფუძველზე ან თვით კომპანიის მიერ გადაზიდვის სპეციფიკური თავისებურებების გათვალისწინებით:

- განსაზღვრული იქნება სატრანსპორტო საშუალებების სპეციალური დამუშავების ღონისძიება(თუ ამ ღონისძიების გატარება აუცილებელია)

- უზრუნველყოფილი იქნება სატრანსპორტო საშუალების გაცილება(საჭიროების შემთხვევაში);
- უზრუნველყოფილი იქნება მძღოლები და დამხმარე პერსონალი ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით;(საჭიროების შემთხვევაში)
- მოხდება სახიფათო ნარჩენების საშიშროებისა და რისკების ნეიტრალიზაცია;(საჭიროების შემთხვევაში)
- ნარჩენების ტრანსპორტირება მოხდება ტექნიკურად გამართული, შესაბამისად აღჭურვილი და შესაბამისი დოკუმენტაციის მქონე ტრანსპორტით.
- სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას შედგენილი იქნება „სახიფათო ნარჩენების საინფორმაციო ფურცელი“ და „სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირების ფორმა“
- უზრუნველყოფილი იქნება სატრანსპორტო საშუალების გაგრილება ტემპერატურისადმი მგრძობიარე ნარჩენების ტრანსპორტირებისას და ნარჩენების სათანადო დაცვა ატმოსფერული ნალექისაგან;
- უზრუნველყოფილი იქნება ერთი და იმავე სატრანსპორტო საშუალებით ერთმანეთთან შეუთავსებელი ნარჩენების ტრანსპორტირების თავიდან აცილება;
- სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას ფორს-მაჟორული გარემოებების წარმოშობის შემთხვევაში დაუყოვნებლივ ეცნობება საქართველოს შსს-საგანგებო სიტუაციების მართვის სააგენტოს.(112)
- სახიფათო ნარჩენების ტრანსპორტირებისას გამოყენებული იქნება კვალიფიციური მძღოლის მომსახურება, რომელსაც ექნება სერთიფიკატი მძღოლის სპეციალური მომზადების შესახებ;

ტვირთის გადაზიდვასთან დაკავშირებით გათვალისწინებული იქნება შემდეგი სახის რისკები:

- ავტოავარიები;
- ტვირთის დაზნევა ან დაყრა;
- ავტომანქანის არასათანადოდ დატვირთვა;

ყოველივე ზემოთ აღნიშნულის თავიდან ასაცილებლად მოხდება:

- ავტომანქანის სისტემატური შემოწმება ტექნიკურ გამართულობაზე და მძღოლის მიერ მოძრაობის სიჩქარის დაცვა;
- ნარჩენების კონტეინერების ჰერმეტიულობის შემოწმება;
- ავტომანქანის დატვირთვისას გათვალისწინებული უნდა იქნას მისი ტვირთამწეობა, რათა თავიდან იქნას აცილებული ავტოტრანსპორტის გადატვირთვა;

- ავტოსატრანსპორტო საშუალებას ძარაზე დაგებული ენება სითხე გაუმტარი ტევადი ჯეომემბრანა, რომელიც უზრუნველყოფს ავარიული დაღვრის ან დაყრისას ნარჩენების შეკავებას მანქანის ძარაზე.

ზემოთ აღნიშნული უსაფრთხოების ზომების გათვალისწინების მიუხედავად, თუ მაინც მოხდა ავარიული სიტუაციის შედეგად გარემოს დაბინძურება, მაშინ მძლოლი საგანგებოდ დაუკავშირდება ობიექტის ხელმძღვანელობას, რომელიც სამაშველო ჯგუფის დახმარებით ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმის გათვალისწინებით ატარებს შესაბამის ღონისძიებას.

3.8 ნარჩენების აღდგენა-განთავსება.

ობიექტზე წარმოქმნილი ნარჩენების განთავსება -აღდგენის ოპერაციები აღწერილია ცხრილი N2-ში.

ნარჩენის კოდი	ნარჩენის დასახელება	სახიფათო (დიახ/არა)	სახიფათობის მახასიათებელი	განთავსება/აღდგენის ოპერაციები	ბაზელის კონვენციის კოდი
08 03 17*	პრინტერის ტონერი/მელანის ნარჩენები, რომლებიც შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს	დიახ	H15	დაუბრუნდება მიმწოდებელს ან გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას D10	Y31
13 01 10*	მინერალური არაქლორირებული ჰიდრაულიკური ზეთები	დიახ	H3-A	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას R9	Y8
13 01 13*	სხვა ჰიდრაულიკური ზეთები	დიახ	H3-A	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას R9	Y9
15 02 02*	აბსორბენტები, ფილტრის მასალები (ზეთის ფილტრების ჩათვლით, რომელიც არ არის განხილული სხვა კატეგორიაში), საწმენდი ნაჭრები და დამცავი ტანსაცმელი, რომელიც დაზიანებულია სახიფათო ნივთიერებებით	დიახ	H6(H3)	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას D10	Y9
16 01 07*	ზეთის ფილტრები	დიახ	H15	გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას D10	Y9
16 01 17	შავი ლითონი	არა	-	ჩაბარდება ჯართის გადამუშავების.შეგროვების ნებართვის/რეგისტრაციის მქონე ორგანიზაციას R4	
20 01 21*	ფლურესცენციული მილები და სხვა ვერცხლის წყლის შემცველი ნარჩენები	დიახ	H15	დაუბრუნდება მიმწოდებელს ან გადაეცემა სახიფათო ნარჩენების მართვაზე შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციას R4/D9	Y29

20 03 01	შერეული ნარჩენები	მუნიციპალური	არა	-	განთავსდება ნარჩენების ნაგავსაყრელზე D1	საყოფაცხოვრებო Y46
----------	----------------------	--------------	-----	---	--	-----------------------

წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენები დროებით(1 წლამდე და 2 ტონამდე ოდენობით) დასაწყობდება საწარმოს ტერიტორიაზე შესაბამისი ნორმებით(ისე რომ გამოირიცხოს გარემოს დაბინძურება) მოწყობილ სათავსოებში(საწყობებში). სახიფათო ნარჩენები აღდგენის ან განთავსების მიზნით გადაეცემა გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მქონე პირებს.

(ცხრილი N 1)

საწარმოს დასახელება	დასკვნის ნომერი და გაცემის თარიღი	საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა	საქმიანობა	საქმიანობის მიზანი
შპს „სანიტარი“	ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა #37; 21.10.2008	ქვემო ქართლი რუსთავი, გამარჯვების გზატკ. №4	ტოქსიკური და სახიფათო ნარჩენების მართვა	სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსება
შპს „სანიტარი“	ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა #51; 07.10.2013წ.	რუსთავი, გამარჯვების გზატკეცილი 4	სახიფათო ნარჩენების გაუვნებლების (საწარმოო ქიმიური ნარჩენების ნეიტრალიზაციისა და ნავთობით დაბინძურებული ნიადაგების ბიორემედიაციის პოლიგონის მოწყობა)	საწარმოო ქიმიური ნარჩენების ნეიტრალიზაცია სპეციალურ მოწყობილ ავზებში და ნავთობით დაბინძურებული ნიადაგების ბიორემედიაცია
შპს „სანიტარი“	ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა #61; 18.11.2013წ.	გარდაბნის მუნიციპალიტეტი, სოფ. ახალი სამგორი	სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსებისა და გაუვნებლების (ინსინერაციის) საწარმოს მშენებლობა და ექსპლუატაცია	სახიფათო ნარჩენების (ნავთობპროდუქტები) დაბინძურებული ნიადაგი, ჩვრები და ა. შ.), სამედიცინო ნარჩენების, მათ შორის მედიკამენტების ინცინირაცია
შპს „მედიკალ ტექნოლოგი“	ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №4; 11.01.2017.	გარდაბნის რაიონი, სოფელი გამარჯვება	სახიფათო ნარჩენების გაუვნებელყოფა	ნარჩენების გაუვნებლება-დეტოქსიკაცია ვერცხლისწყლის შემცველი ნარჩენების დემერკურიზაცია და გამოყენებული ზეთების რეგენერაცია-

შპს "მედიკალ ტექნოლოგი"	ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა #74; 29.12.2015წ.	გარდაბნის რაიონი, სოფელი გამარჯვება	სახიფათო ნარჩენების გაუვნებელყოფა	სამედიცინო ნარჩენების, მათ შორის მედიკამენტების, ქიმიური რეაქტივების, საყოფაცხოვრებო ნარჩენების გაუვნებელყოფა ინსინირაციის გზით.
შპს „ქუთაისის ავტომექანიკური ქარხანა“	გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება-ბრძანებაN2-430, 20.05.2019	ქუთაისი, ნიკეას ქ. N7	მეტალურგიული წარმოება	ფოლადის, ალუმინისა და თუჯის წარმოება.

დასკვნა

საწარმო აცნობიერებს, რომ ნარჩენების სეპარირებულ შეგროვებას და გადამუშავებას ნარჩენების მართვის სფეროში ალტერნატივა არ გააჩნია. ნარჩენების მართვის სისტემა ზოგადად, როგორც ქვეყანაში ასევე კომპანიაში ახლად შესაქმნელ-დასანერგია და კომპანია გამოწვევების წინაშე დგას. განსაკუთრებით პრობლემურია სახიფათო ნარჩენების გადამუშავება-განთავსების საკითხი, რასაც ართულებს ქვეყანაში მსგავსი საქმიანობის გამოცდილების და ინფრასტრუქტურის არ ქონა. კომპანიის საქმიანობა განხორციელებულია ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად, რაც ამ გამოწვევის წარმატებულად დაძლევის საშუალება იქნება.